Ч. 32 (467). Неділя, дня 5. серпня 1928. Рік X.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

Важна подія в православній церкві.

Коли теперішний православний митрополит у Варшаві був ще волинським епископом, відношення його до українства не було дуже вороже. Бодай таке враження мали передові українські діячі Волині, Полісся, Холмщини і Підляша. Але коли о. Діонізій засів на престолі митрополичім в Варшаві, його відношення до українства змінилося в крайно вороже. Мабуть була отся причина цеї зміни. Політика Ґрабського стреміла до того, щоби українство викорінити з церкви взагалі. Як автор конкордату обмежив він Гр.-кат. Церкву лишень до Галичини, бо боявся українського національного впливу цеї церкви. З другої сторони скріпив російські елементи в православній єрархії, якій велів видати війну українству а також Греко-католицькій Церкві. Вслід за тим митрополит Діонізій зачав як найбільше ворожо ставитись до всего, що українське і безоглядно русифікувати Православну Церкву.

Так прийшло до завзятої боротьба між українським громадянством а митрополитом, як представником русифікації Православної Церкви. За митрополитом стояв Ґрабський і тому митрополит легковажив собі домагання Українців. Нічо дивного, що прийшло до оголошення відкритого письма українських послів і сенаторів до митрополита Діонізія (це письмо сконфіскувала польська цензура і тим поглубила ще противенства), а вкінці до церковного зїзду в Луцьку, признаного митрополитом нелеґальним (тому заборонено українському православному духовенству брати в нім участь).

Чи митрополит пізнав, що дальша боротьба з цілим українським громадянством не принесе йому перемоги, чи сподієтся більших успіхів для Православної Церкви. коли він примириться з українським громадянством — досить того, що митрополит Діонізій змінив фронт і дня 1. липня приняв на авдієнції всіх аранжерів і учасників нелеґального церковного зїзду, а в митрополичім орґані „Воскресное Чтеніе“ ч. 30 про цю авдієнцією появився такий урядовий комунікат:

„Українські церковні діячі у Його Блаженства. О год. 5. вечером д. 1. липня, прибувші в Варшаву українські діячі Волині, Полісся, Холмщини і Підляша — всі бувші учасники минулорічного церковного зїзду в Луцьку: посол С. С. Хруцький, посол І. Т. Власовський, А. В. Річинський, А. А. Рочняк, В. Р. Дмитріюк, Е. Л. Ясинський, І. І. Боднарук, В. І. Соловій і П. А. Артемюк відвідали хорого Владику Митрополита Діонізія. Його Блаженство піднявшись з постелі, сердешно привитав прибувших і дякував їм за їхню любов і прихильність до него, що виразилось в їхнім теплім спочуттю і жалости. Після сього на протязі якогось часу велась найсердечнійша розмова на ріжні питання сучасного церковного життя. Всі зібрані устами посла Власовського і доктора Річинського висловили щире і зворушливе побажанне, щоби Його Блаженство в добрім здоровлю продовжав і далі своє служення Волинського Епархіяльного Архієрея, бо православні Українці Волині надіються під його мудрою управою, справедливого вирішення всіх своїх потреб і домагань. Владика дякував всім за довіре до него і обіцяв все вчинити для заспокоєння всіх справедливих і необхідних в теперішнім часі домагань представників українського народа Митрополії. При тім Його Блаженство підчеркнув свою радість з приводу відвідин його українськими церковними діячами в тім часі, коли обєднанне всіх православних особливо потрібне для Св. Православної Церкви — ввиду зближаючогося Країнного (провінціонального — прим. Ред.) Собору і ввиду побажань Правительства, щоби всі православні Польщі зґрупувались около своєї Вищої Церковної Влади. На те дано відповідь, що православні Українці дуже добре розуміють сучасне положення і значінне Православної Церкви і ужиють всіх сил, щоби в законодатних тілах і на місцях піддержати свого високопочитаного Архипастирія Митрополита у всіх його почнинах, які тільки зміряють до добра церкви, а особливо в ділі затвердження Правительственного статута. Між иншим всі присутні просили Владику о негайне виданнє богослужебного Евангелія на українській мові, в тім його тексті, який був принятий ще св. Синодом Всеросійської Церкви“.

Ми навели дослівно цей комунікат з огляду на велику його вагу. Підчеркнено в нім, що всі українські церковні діячі — це бувші учасники церковного зїзду, щоби тим зазначити, що всі противенства, які були між Митрополитом а українським громадянством, репрезентованим луцьким зїздом, вже не істнують, та що Митрополит іде назустріч національним домаганням цего зїзду. Вслід за цим, як доносять часописи, вже в найблизчім часі три епископські престоли мають бути обсаджені Українцями.

Безперечно подія це дуже важна для Православної Церкви, бо в ній доконується консолідація. А коли під кличем консолідації відбудеться заповіджений Провінціональний Собор і здобудеться Правительственний статут (конкордат) — то Православна Церква стане на дорозі розвою.

Галицькі Українці радуються тою подією. Православна Церква є рідною церквою великої частини українського народу під Польщею і её піднесення з упадку в часах большевицького чаду має особливше значіннє для реліґійности нашого народу. Радуватись нам ще й тим треба, що в Православній Церкві відновляються національні традиції київських митрополитів Сильвестра Косова і Йосифа Тукальського.

Відносячись з повною пошаною до реліґійних почувань наших православних братів на Волині, Підляшу, Холмщині і Поліссю, ми просимо їх, щоб вони безнастанно вппливали, щоб в нас в Галичині заперестали невідвічальні чинники з Православної Церкви розкладати пожар реліґійної боротьби. Галицька вітка українського народу має свою Греко-католицьку Церкву, яка довгі часи була забором нашої народности, а від часів Маркіяна Шашкевича сталась синонімом українства в Галичині. Грає вона отже віддавна ту національну ролю, яку змосковщена Православна Церква що-йно тепер забирається відгравати.

Наглий суд.

У Львові через сім днів відбувався наглий суд над 6 ма українськими молодцями: 1. В. Ординцем, 2, І. Плахтиною, 3 В. Мирошем, 4. Е. Качмарським, 5. Е. Скіцьким і 6. І. Штокалом. Наглий суд засудив Ординця і Плахтину на кару смерти, Мироша на 7 літ, а Качмарського на 5 літ вязниці. Скіцького і Штокала передано звичайному судови до покарання. Президент держави помилував засуджених на смерть, а смертна кара буде їм замінена на вязницю.

Прокураторія державна обжаловувала цих молодців, що вони зі зброєю в руках намагались обрабувати почтовий уряд у Львові. Оборонець обжалованих Др. Ганкевич в часі розправи говорив так: „Ми всі були під гіпнозою львівської преси, яка подавала нам до відома ревеляції поліції про напад на почту в тому змислі, що нападу доконали бандити, які рекрутувалися зпоміж звироднілої, здеморалізованої молоді, яка підлягала між иншим шкідливим впливам кіна; словом в освітлені поліції була банда здеморалізованих хлопців“... Нічо дивного, що і українські часописи повторили невірні інформації про цих молодців. Розправа виказала, що ці хлопці були членами тайної орґанізації УВО і на приказ цеї орґанізації напали на уряд почтовий. Отже це були політичні злочинці, які ділали не з низьких, брудних мотивів — тому і моральну кривду зроблено їм, представляючи цих молодців як звичайних грабіжників.

Письмо з Америки.

Гартфорд. Сонн., 12. липня 1928.

Не відмовте ласкавої гостинности моїм думкам, якими хочу поділитися з ширшою українською суспільністю, розсипаною по цілій кулі земній в найзиженейшій українській справі: *„Пресового українського Бюра“*.

Обсервуючи з увагою здалека положення українського народа в теперішню пору, та його боротьбу о ісовання під сонцем, приходить мені на гадку не одна ідея, більше або менше вказуюча дорогу до зреалізовання наших задушевних бажань дійти до своєї держави, та бути своїм паном у власній своїй хаті. Одною, з найдоцільнійших ідей, на мою думку, є заложення українського пресового бюра, котрого заснування хотівбим бачити ще перед смертю своїми власними очима з тої простої причини, що я добачую в такім бюрі започаткування заінтересованняся нашою справою диплоьматичного світа, без котрого годі нам стати в рядах живучих політично народів.

Нас рахують чужі ворожі нам статистики на 35 міліонів, а ми самі на 40 міл., але в дійсности того 40. міліонового велита в біжучій історії народів нема, а хоч і є, не дає світови о собі знати — *є глухо-німим кольосом*, який служить другим за погній, так, як колись український жовнір австрійському цісареви за зупку! В часі російської революції та повстання двох українських республик, не було ані в Америці, ані в Анґлії, Франції чи Німеччині, словом в цілім культурнім світі ані одної ґазети, якаб не писала про Україну, її армію, ґенералів, побіди та пораження на полі боротьби. Американські часописи приносили два рази на день у своїх каблеґрамах та телеґрамах вісти про Україну, а наш нарід розхапував ранні і вечірні часописи з нервовою горячкою, цікавий довідатися, як стояла українська справа чи то на полі борби, чи на арені міжнародної політики. Українці були тоді народом! По заключенню версальського мира, рижського договору, та по проголошенню амбасадорського рішення в Парижі 14. березня 1923 р. не стало більше України, зник з лиця землі (з політичного світа) великий 40 міл. український велит мовби мітлою замело!

Нині не найдеш і зі свічкою з руках в американських-анґлійських часописях згадки ані про Україну ані про Українців. І їх нема! Але за те є большевицька Росія, Польща, Румунія та Чехословакія, — саме ті держави, котрі поділилися українськими землями та поневолили того глухо-німого кольоса, котрого діти у своїх вічевих промовах та патріотичних співах накривали своїх ворогів: *„шапками“!* Брак заінтересовання нами політичним світом вказує, що нас *нема!* Про гнет нашого народа завойовниками ніхто зі світових диплоьматів не чує, про терпіння нашої політичної еміґрації ніхто не знає, а виступи наших послів на соймовій арені у Варшаві — це „голос вопіющого во пустини“, якого світ не чує, бо польські дипльомати вже добре пильнують того, щоби ті скарги наших послів не продерлися поза межі польської республики. Провінціональні віча українського народа під польською займанщиною, ухвалювання на них резолюцій, кромі підтримання упадаючого духа народа, не приносять жадної більшої користи, бо з тих резолюцій сміються наші можновладці, а народ побачивши колись безплодність таких віч, готов перестати з часом цілком інтересуватися вічами і згодиться зі своїм положенням.

Нам Українцям треба світової трибуни, з котрої розходивбися грімкий протест не лише проти варварств доконуваних на нашім народі але і на невиносиме положенне того народа під большевицьким режімом та румунською тиранією. Це одно, а друге заявити світовим дипльоматам непохитну, нічим не даючуся зломити волю українського народа до своєї держави.

Чому то 40 міліоновому українському народови не заложити інформаційного пресового „бюра“ в столиці котрої небудь европейських держав (за виїмком польської)? Здібних, та охочих до ведення такого бюра людей у нас не бракує, матеріялу до видавання часопису є так богато, що редактор не потребувавби сушити собі голови, чим виповнити колюмни свого часопису; розходиться лише о фінансовання такого бюра, дуже коштовного, але не переходячого сили 40 міліонового народа предприємства. Галицькі Українці збіднілі, здепрімовані, переслідовані, без панів, без шляхти, потрафили збудувати таку на їх жебрачі відносини велику, скажу імпозантну, інституцію, якою є: „Рідна Школа“! А їх нараховують на 4 міліони, то смішним булоби припустити, щоби 40 міліонів Українців, не могло удержати інформаційного пресового бюра, припустім в Парижі, чи в Женеві. До того треба віри, та більше енерґії, а гроші певно найдуться. Треба завязати комітет, та поручити тому комітетови зробити відозву до всіх Українців, що жиють на всіх пятьох частях кулі земної до наложення на себе малого місячного, чи річного податку в цили піддержання пресового українського в анґлійській та француській, чи німецькій мові бюра, а я певний того, що кождий український военний еміґрант, де-би він не проживав, прийме такий поклик за свій, бо він найбільше відчуває брак своєї держави, та радо дасть свою пайку на пресове бюро, як дає на всякі инші народні політичні та просвітно-культурні цілі.

Ми еміґранти тужимо за своєю вітчиною, та на жаль не можемо покинути свобідного краю, в якім ми опинилися, та вертати в неволю, а радо повернемо до старого краю, не лише інтеліґент, але і робітник, якщо наша вітчина булаб самостійною державою. І тому нема для нас жертви за великої, щоби мати свою державу. Але і тим, що лишилися на вітчині, панам, священикам, ремісникам, міщанам та селянам великої української землі докучило до живого панування над ними чужих завойовників і вони хотілиб як найскорше увільнитися зпід чужої кормиги, і вони не пожалують стягнутися з послідного, щоби помогти визволитись з неволі. На 40 міл. народа повинно найтися 500.000 чоловіка, що не жалувалиби дати добровільного річного датку: „одного доляра“ на рік на пресове інформаційне бюро, а за пятьсот тисяч долярів можнаб удержати два такі бюра. Я перший зобовязуюся дати 12 дол. амер. на рік на українське інформаційне бюро, та зобовязуюся придбати до тої справи стільки чоловіків, скільки лише буду міг. Хай лише наші політики започаткують, заложать комітет, розішлють по всіх українських часописях горячий зазив, а до кількох місяців Українцями заінтересується політичний світ, хто зна, чи не більше, як в часі російської революції. Пійдім слідами Айришів (Ірляндців) а дібємося, як вони, своєї держави. — о. Ол. Пристай.

До боротьби!

Щоденно читаємо ми в пресі про ті страшні випадки, що їх причиною є горівка. Тут побили когось, нам ножами порізали, там обікрали, там цілу бучу вчинили, тут підпалили — і так без кінця. Просто страшно читати, як отой ворог добробуту селянина руйнує здоровля, руйнує спокій і домашне щастя і як нищить маєток.

Цеж кождому відомо. Хто тільки вміє дивитися в світ і бачить довкола себе нинішну нужду — мусить признати, що одного з основних підстав тої нужди — є алькоголь, у якій би він не був невинній формі.

Дивно воно. Людина найкращий твір природи, та істота, що наукою сягає до хмар і до глибин землі, що винаходи творить і устроює світ собі до вподоби — та сама істота мимо того, що знає, який ворог її горівка — нічого не робить, щоб боротися з нею. Правда, є краї, де горівки зовсім не вживають — але є і такі краї, що в них хоча нібито борються з тим ворогом — то з другої сторони йдуть їй на руку.

І таке саме в нас. Держава, яка з горівки черпає величезні доходи, не хоче розпочати гостру боротьбу з нею. Цеж значилоб для ньої втратити значні суми, а їх вона потребує.

Але з другої сторони той сам уряд дає змогу населенню самому боротися з тим лютим ворогом, яким є горівка. Він видав закон з дати 23. квітня 1920 року, силою якого може населення само рішати про долю того ворога.

Воното відоме, що люди пють для того, що як то кажуть — нагода є. Отже є в кождому селі корчма, у місточках їх до лиха, а прийде весілля, христини, чи инша яка забава — то горівка мусить бути. „Хиба то гріх — кажуть — келішок випити?“

В тім то річ, що не пємо келішком, але квартою. Пємо поти — поки не викине чоловіка з памяти або поки гроший стаче. А як не стане — то боргуємо. А потому призвичаюємось так, що мусимо пити — бо инакше „слабі чуємося“ — як то кажуть.

А всьому винна нагода. Отже вище згаданий закон дає змогу населенню усунути нагоду. Він каже, що нарід може голосуваннєм зазначити, чи оті нагоди — всякі коршми та пропінації мають далі ширити то лихо, яким є горівка, чи ні. Нарід може більшостю голосів ухвалити, що на його области є заборонена продажа горівки і що всякі „нагоди“ — як весілля, хрестини і тд. мусять бути без неї...

Робиться це так: Громадський уряд ухвалює сам, або на домагання десятої части мешканців громади голосування в справі коршми. Отже в одну неділю сходяться люди до уряду громадського і кождий, хто мав право голосування до сойму, віддає свій голос за або проти коршми. Якщо голосів буде більше проти коршми, — тоді завідомлюється про це староство — а воно вже подбає, щоб відібрати концесії тим, що продають горівку. І конець. Про само голосування повідомляти староство ані жадного уряду не треба.

Як бачимо — справа легка. Залежить тут від доброї волі села. А не сумніваємося, що в кождому селі є одиниці і є рада громадська, якій залежить на добрі громади. А що по більшій части такі одиниці є зґруповані в „Просвітах“, „Лугах“ і „Соколах“ — то ті установи повиннів перші розпочати старання в справі голосування і боротьби з горівкою.

Тож до всіх, кому добро рідного краю лежить на серці — хто син свойого Народу — кличемо:

Зірвім з дурною і рабською привичкою уживання горівки при всяких нагодах! Є села в Польщі, що зрозуміли значіння боротьби з горівкою — то і в нас мусять найтися! Молодість не потребує горівки, щоб бути веселою! Вона сама є одна веселість! Геть з розбишацтвом, розпустою, крадіжю і галабурдами і їх причиною!

Домагаймося голосування!

Мусимож стати культурним і сильним народом — як що хочемо, щоб з нами числилися і щоб дійшли ми до своєї цілии! — К-к.

Дописи.

Городенка. В неділю, дня 24. червня 1928 відбулося в Городенці заходом всіх українських товариств Городенки — Повітове Свято в честь Івана Франка. О год. 12 в полудне (годину пізнійше, як заповіджено), зароїлась велика громадська толока на Монастирськім куті кількатисячною масою селянства, представниками міщаньства і світської інтеліґенції. О год. ½ 1-шої люнув дощ, який розігнав людей. Сейчас по дощі вся маса народу знов прибула на збірне місце, де упорядковано похід. На чолі Луга (з Кута фільваркового з прапором) дута орхестра зі Стрільця і Серафинець, а відтак поодинокі громади зосібна. Далекі села (5—6 миль) як: Жуків, Джурків, Ганчарів, Незвиска, Гарасимів, Чернилиця були заступлені делеґацією, натомість Чортовець, Серафинці, Стрільче, Колінки, Михальче, Семаківці, Ясенів, Торговиця були заступлені численнійше. Вражала відсутність Топоровець, Тишковець, Дубок і инших, хоч блисших громад. Серафинці з прапором і Ясенів з прапором відбивали дуже гарно і бадьоро. Хори в Вербовець, Глушкова, Серафинець доповнювали орхестри. Рівнож і орхеста з Котиківки взяла участь в поході і цілім Святі і то безкорисно як і дві попередні. — Похід числив около 2.000 людий. Жіноцтва мало що. Головними вулицями міста машерують карні ряди нашого громадянства, прапори мають, орхестри грають, хори співають, дух в учасників і видців росте, словом похід робив незвичайно гарне враження і був найкрашим доказом зорґанізованости Городенщини. — По поході відбулася на тійже площі під голим небом Святочна академія. Відкрив єї короткою, ядерною, горячою промовою проф. Яківчик, опісля хор мішаний з Вербовець під вмілою управою діріґента, свого учит. Стефана Маланюка відспівав кілька гарних народніх пісень, збираючи за свій виступ рясні оплески. Відтак про життя і значіння Франка говорив посол Петро Шикерик-Доников, дуже влучно і з патосом. Дальша програма була переплітана виступами орхестри зі Стрільча і Серафинець під проводом умілого діріґента п. Юліяна Дудли зі Стрільча продукціями хору зі Серафинець під проводом тов. Салового, як рівнож дуже гарно списався деклямаціями п. Ґонтара (Каменярі) і пні Бучовська (V i VI пісня з Мойсея), які зробили величезне вражіння на зібраний народ. На закінчення промовив п. Др. Матейків і посол Стефанів — які то промови підбадьорюючі народ — лишили у всіх учасників незабутнє вражіння, почім голова Комітету святочного п. Інж. Семків подякував щиро за участь. Свято закінчено національним гимном. По Академії відбувся на тійже площі фестин зі звичайною програмою. Головну увагу звернули учасники на виступ ґімназійного хору III. кл. укр. ґім., який під проводом проф. Цепинського відспівав ряд пісень на 3 голоси так на трибуні, як і машеруючи по толоці. Всіх учасників на Святі було около 4.000 і оскількиб не зливний дощ а відтак не мрачно, Свято булоби о много численнійше. — Вказаним булоби, щоби оттакі свята відбувати бодай раз в рік в кождім повіті, хочби для перегляду своїх зорґанізованих сил. — Подібні свята окружні відбудуться в Городенщині: В Чернелици на округ чернелицький (12 громад), в Обертині на судовий повіт Обертин і Незвисках над Дністром для найдальше положених сіл. Вказаним булоби, щоби близькі села Бучаччини, Товмаччини і другі прибули на таке Свято до Незвиск, аби само Свято гарнійше випало. — Кромі того відбулися два великі окружні фестини, а то: в Михальчу над Дністром в дни 15/7 1928 для сіл: Михальче, Семаківці, Поточиска, Далешева, Колінки, Дубки, Репужинці і Устечко (пов. Заліщики) і то під лісом при участи двох дутих орхестр, та в дни 29. липня 1928 р. відбувся такий фестин в Чортівци, для громад: Чортовець, Тишківці, Вікно, Олієна-Королівка, Олієва-Корнів, Гарасимів, Незвиска, Гавриляк, Ганчарів, Джурків, Якубівка і Обертин — рівнож при участи двох дутих орхестр. Взагалі слідно в Городенщині зорґанізовану роботу в тім напрямі, а се підносить народ на дусі, доказом чого є закладання нових „Лугів" в селах: Михальче, Семаківці, Колінки і Чернилиця.

З Сянока. Над срібнолентим Сяном сталася вельми важна подія. Виділ Тов. „Український Народний Дім" у Сяноці купив при кінци червня б. р. у місті велику площу у прекраснім положенню. На ній має станути Український Народний Дім, а в нім буде приміщена промислова школа враз із бурсою для учеників сеї школи та робітнями, велика саля на театральні вистави і збори та кілька бічних комнат, у яких певно знайдуть приміщення тутешні наші товариства. Коли спряжуться до спільної творчої праці всі Лемки, без огляду на стан, тут у краю та в Америці, коли засвідчать ділом, грошевими жертвами, що розуміють ціль, яку криє в собі ідея будови Українського Народного Дому в Сяноці, останнім закутку москвофільської темноти і деморалізації, то в короткім часі може станути в столиці Лемківщини — у Сяноці не лише стилем гарний, але й незвичайно пожиточний, а ще більше потрібний з національних зглядів терем української культури. Він буде народною кріпостю на заході, буде зорею, якої сяйво буде цілувати склони „Бескида зеленого, в три ряди садженого". Стане він близько тої гори, на якій у давну світлу минувшину стеріг західних меж української землі сильно укріплений замок князя Володаря, де стояв княжий терем, де пишалася палата перемиського епископа, де стояла замкова церков. Нині всі тії свідки славної минувшини сяніцької землі не істнують, за те будуємо величавий монумент будуччині. На західних окраїнах нашої землі стане будівля, що своєю красою, ориґінальністю свого призначення і значінням випередить всі подібні будови на нашій землі. О вірне сповнення тих вимог подбає Виділ „Укр. Народ. Дому", якому проводить меткий ініціятор ідеї — о. кан. Константинович. Всім Лемкам в краю і за границею слід однак знати, що на купно площі під Український Народний Дім у Сяноці затягнено 1000 долярів позички, яка до трех місяців мусить бути сплачена. Треба сейчас устроїти збірки та прислати гроші на сю ціль. Письма і грошеві датки слати на адресу: Лемківське Товариство „Український Народний Дім" у Сяноці. — Не менше живу та богату у додатні висліди діяльність розвиває Кружок „Рідної Школи" у Сяноці. Богато труду посвячують йому голова проф. Володимир Чайківський та незаступимий секретар о. Степан Венгринович. Їх вірними товаришами праці та ревними прихильниками „Рідної Школи" є адв. Др. Жук у Буківську та адв. Др. Юліян Налисник у Кросні. Дуже вміло дібрана діточа бібліотека, дітої забави, получені з кіновою виставою, прогульки, у яких бере участь коло 40 укр. дітей, основання Кружка „Рідної Школи" та приватної української школи у Завадці Риман. на присілку Абрамова, ефектовні збірки на коляду і писанку, придбання інвентаря, корисний стан фінансів Кружка — се безперечні заслуги управи сяніцького Кружка. Одного требаби сему Кружкови побажати, а саме, щоби зміг приступити до основання української бурси та щоби вирвав нашу молодіж зпід впливу москвофілів які виховують єї на яничарів. У сяніцкій ґімназії є на 501 всіх учеників — 96 „Русинів", з того яких 70 Українців, а останок припаде на москвофілів. На 132 учениці — приватистки є 22 „русинки", з того 12 українок, решта причисляє себе то до малоруського то до великоруського племени. Так отже наші ученики становлять отже ⅕ часть а учениці ⅙ часть загального числа учеників (ць). Се значний відсоток. Жалко, однак треба ствердити, що наша інтеліґенція та проче свідоме громадянство зовсім не дбає о те, щоби що року доставити свіжого континґенту учеників (ць) тутешним середним школам. Коли дальше будемо так недбалими, то за кілька літ зовсім не буде української молоді у тутеш. середних школах. Зі згляду на значне число укр. молодежи у тутеш. ґімназії видала львівс. кураторія на початку минув. шк. року розпорядок, щоби українську мову впроваджено як обовязковий предмет навчання для всеї молоді без огляду на народність з тим, що до якогось означеного куратором речинця могли родичі дитини заявити директорови, що не бажають собі, примусового навчання їх дитини укр. мови. Директор ґімназії Цебуля зіґнорував сей розпорядок кураторії. Що-йно з початком другого півроку, під натиском кураторії, подав молодежи сей розпорядок до відома, визначуючи речинець в якім родичі могли складати свої спротиви. Коли до означеного речинця дуже мало родичів заявило, що не хотять своїх дітей вчити укр. мови, директор на власну руку всупереч зарядженню кураторії продовжив речинець для злошення таких спротивів. Тоді певно розведено аґітацію і число охочих вчитися укр. мови значно зменшилося. Москвофільська молодіж не має ніякої ідеї. Так ученики як учениці москвофіли сепаруються у школах від нашої молодежи, а між собою говорять в школі — по польськи. Яблуко ніколи не покотиться далеко від яблінки. Які батьки, такі діти. А батьки звикли лизати лаби всякій владі.

З Польщі і про Польщу

Трьома справами тепер морочать собі голову польські політики: 1. зміною конституції, 2. міліярдовим недобором торговельного білянсу, 3. спором з Литвою. Перейдім їх за порядком: 1. Як відомо, Пілсудський зі своїми прихильниками хоче змінити конституцію і виборчу ординацію до сойму і сенату. Але законною дорогою тяжко цю зміну перевести, бо більшість сойму, з соціялістами на чолі, є противна такій зміні, якої бажає Пілсудський. Тому прихильники зміни конституції скажуть, що як неможливо буде змінити конституцію ухвалою сойму, то її зміниться поза соймом т. є. незаконною дорогою або як кажуть „замахом стану". Як-же такий замах стану мавби відбутися? Про це всяко говорять. Але деякі політики ворожать, що Пілсудський вибере „демократичний" замах стану, а саме при помочи плєбісциту. В такім разі польський уряд, уповажнений до цего президентом держави, предложить проект зміни конституції не соймови, але цілому народови. Отже ті всі, що мають право голосування до сойму і сенату голосувалиби тоді, чи годяться на ту зміну, чи не годяться. На це відповідають противники зміни конституції, що такий плебісцит дуже небезпечний для уряду. Бо ануж більшість народу відкине проект, предложений урядом! — Що тоді уряд пічне? — 2. Непокоїть також польських політиків недобір торговельного білянсу. Що це значить? Кожда держава вивозить свої товари до чужих країв і привозить з инчих країв чужі товари. Для кождої держави божим благословенням є, коли вона може вивозити своїх товарів за більшу суму, ніж привозити чужих товарів, бо тоді держава багатіє. Тоді називається, що держава має „активний білянс торговельний". А вже що найменше, кожда держава старається, щоб сума грошей за вивезені товари покривала суму за ввожені (чужі) товари. Тоді говориться, що є „рівновага в білянсі торговельнім". За те кепсько є, коли держава більше платить за чужі товари, як дістає за свої, бо тоді є „пасивний білянс торговельний" т. є. держава має недобір в торговлі. Держава тоді біднів, так як біднів кождий чоловік, що більше видає грошей, як заробляє. Тоді мусить він з заощадженого маєтку видавати. Для держави ще є гірші наслідки, бо тоді загранича не потребує єї грошей і цей гріш тратить вартість. Такий пасивний білянс торговельний має тепер Польща. Від 1. квітня 1927 до кінця червня 1928 (отже за 15 місяців) Польща купила за 962 міліонів більше заграничних товарів, як продала загранниці своїх — отже за 1¼ року збідніла близько о 1 міліярд злотих, бо ті гроші пішли в чужі руки, тай ледви чи коли вернуть. Кажуть, що польський уряд, щоб не допускати до дальшого недобору торговельного білянсу зараз по жнивах дозволить вивозити за границю збіже на продаж. Це для рільників добре, бо тоді булаб ціна збіжа вища! Проти того протестують соціялістичні ґазети, які домагаються, щоб міста мали таний хліб (але як село платить містови дорого за залізо, машини і инші фабричні вироби, то соціялісти кажуть, що це все в порядку!) От і тепер польські політики ломлять собі голову, що їм робити, щоб торговельний білянс Польщі зробити активним. — 3. В заграничній політиці Польщі далі продовжається спір з Литвою. Як відомо, литовський премієр Вальдемарас заявив, що між Литвою а Польщею не буде доти згоди, доки Польща не признає, що Вильно не є єї власностею, але справою спірною т. є., що колись може належати до Литви. Через те перервано мирові переговори між Литвою а Польщею. У відповідь на це Пілсудський скликав зїзд польських леґіоністів до Вильна на день 12. серпня, а рівночасно польські ґазети донесли, що польські маневри мають відбутися також в Виленщині — отже на границі Литви. Литовський премієр Вальдемарас вніс до Союзу Народів скаргу на Польщу, що вона грозить Литві війною. А що тепер всі держави в Европі на саму згадку про війну дістають февру, то польські ґазети, щоби заспокоїти инші держави, пишуть, що в Виленщині мають відбутися не маневри, але звичайні військові вправи. Рівночасно зі злости польські ґазети не лишають сухої нитки на литовськім премієрі Вальдемарасі, обкидуючи його всяким болотом. Ґазета „Czas" пише, що з Литвою справа представляється траґічно. Бо ні Анґлія, ні Фрація не хотять пхати пальців між двері, щоби змусити Литву до послуху Польщі — отже одна надія на Союз Народів, якого сесія розпічнеться в вересні. Але і від тої сесії не можна сподіватись такої ухвали, якаб змусила Литву до послуху. Звичайно Союз Народів таке ухвалить, що не буде ні тепле ні зимне — значить: ніби покиває на Вальдемараса пальцем в чоботі. Все те свідчить, пише далі „Czas", що Литва має обіцяну поміч на той випадок, якби Польща на неї пішла війною. Нема сумніву, що Німці обіцяли поміч Литві, а рівночасно грають комедію. Їх посол у столиці Литви говорить голосно Литві, щоб помирилась з Польщею, а рівночасно шепче до вуха Вальдемарасови, щоб цапки ставав проти Польщі. Також большевики обіцяли і зі своєї сторони поміч Литві, бо саме тепер приїхав з Москви большевицький ґенерал Чудаков, до Ковна, щоб слідити рухи польського війська. Та що цей ґенерал може бачити? — питає „Czas". От він приїхав до Ковна по те, щоб з Німцями умовлятись, як боронити Литву на випадок польського нападу на неї. Коротко сказавши — польсько-литовському спорови кінця не видко... W kółko Macieju...

Що чувати в світі?

Большевики уладили в Москві зїзд представників комуністичних партій усіх країн світа. Цей зїзд називається Інтернаціонал а є він вже шестим з ряду. Як на попередних зїздах так і на цьому обміркували проводирі комуністичного руху способи — якби то ущасливити комуною цілий світ, а отсей конґрес був посвячений питанню можливої війни з цілим світом. Про ту війну дзвонять большевики вже довший час в глухий дзвін — хоч усім відомо, що тепер майже неможливо ніякій державі її вести. Сам Бухарін отвираючи конґрес заявив, що комунізм тепер мусить усі сили наставити на піддержання комуністичного руху в світі, бо той рух починає підупадати. Отже той рух скінчився невдачею в Китаю і безсилий є в Німеччині, Америці, Польщі, Італії і Японії. „Капіталізм — говорив Бухарін — будується, озброюється, наступає. І тому комуністи мусять бути готовими до війни. А ми ще не навчилися господарувати". Що ці крики є страхопудом на воробців — це ми знаємо — і то

ЩО ВІН СКАЖЕ?

(Казка-загадка Василя Московського).

Одного разу зібралися звірі щоби вирішити поважні питання: пощо вони жиють на землі і в чім щастя?

Зібралась вся земна трарь — і звірі і птиці і риби і гаддя, і всяка гидота... Хто прилетів, хто прибіг, хто приплив. Були такі, що і приповзли... За сими, хто подальше жив, післали гінців.

Посідали, поклалися, успокоїлися, тай приступили до справи. Було предложено кождій твари висловити свою думку. Ведмідь ґоловував, гусак записував, котеня з цуциком наглядали за порядком.

Яка ціль життя і в чім щастя?

— Ціль життя — праця і терпіння — закричав осел.

— А щастя в чім? — спитав ведмідь.

— Щастя — се знаття, що терпиться за всіх — відповів осел.

Гусак записав ослячу думку.

— Ціль життя — втіха, а щастя — про нічо инше не знати — зарохкала свиня.

— Нести ціле життя яйця і виводити дітий, а головне — виховання, — ось ціль життя; а щастя — се материя гордість, — закудкудакала курка. — Иншого щастя нема!

— Кудкудак-дак-дак! — подрочився з куркою шпак — гордість, хотяйби й материя — великий гріх, — сором сего не знати, добродійко! Адже, дурна, се всі знають; двох слів звязати не вміє, а теж — ви-хо-ван-ня!

— Дуррень! не можеш без образи? — закричала папуга. Дуррень!

Ведмідь прикликав обох до порядку.

— Ціль життя — бути свобідним, а щастя — не здохнути з голоду, або навпаки — ціль життя — не здохнути з голоду, а щастя — бути свобідним; як вам буде завгодно... сказав вовк понуро.

— Самоудосконалення — ось ціль життя, — сказала малпа. — А щастя — се побачити, що дурно твоє життя не пропало.

— Мистецтво — ось ціль життя, — сказав цвіркун. — Нема нічого по-над мистецтво!

— Щастя — се знаттє, що одно мистецтво вічне, а решта — тлінь і порох, — додав він з повагою.

— Маленький а удатненький! — засміявся ведмідь.

Могильний хробак сказав:

— Ціль життя — знищення. Щастя — се бути самим собою і робити собі подібних. Всьо для нас, червяків, створено — пояснив він.

— Ціль життя — саможертвуваннє — раптом крикнув оселедець — весь для других — ось в чім ціль життя.

— А щастє? — спитали його.

— Щастє — в виповненню свого призначення.

— Навіть, коли протухнеш, — шпигнув оселедця щупак. — Многая літа оселедцеви!

За такий вибрик щупака позбавили голосу.

— Життя безцільне, а щастя нема і бути не може — заявив нагло кінь.

— Не про се питають. — завважав ведмідь, одначе гадку коня записали.

Любити всіх — ось ціль життя — сказала блоха.

— А щастя в чім?

— Чи можна говорити про власне щастє, коли навкруги стільки нещастя і коли самого щасливого можеш вчинити нещасливійшим за всіх?

— А ти сяка-така! — сказав ведмідь, відсунувшись. — Записав? — спитав він гусака.

— Зараз... — відповів сей.

— Ціль життя — обороняти слабого — начала лисиця...

Всі засміялись, тому що знали її добре.

— Я, властиво, хотіла сказати, що треба вибирати сих, що більші, — поправилась вона.

— Ось так буде докладнійше, — завважав гусак. Вийшло дуже весело. А проте лисиця вже зовсім поправилась.

— Я говорю се, що думаю — буцім ображена сказала вона, відходячи.

— Помагати иншим — ось ціль життя, — сказала гонча собока, — а щастя — робити се, що господар скаже — закінчила вона упевнено.

— Безкористно, може бути, але — підло, — запищав лилик і в сій хвили був позбавлений життя і завішений стрімголов. Усе таки, собака лишилась при своїй думці.

— Ціль життя — нагромадженнє (набираннє) знання, знати се, чого другі не знають; а щастє — жити за чужою спиною — сказала зозуля. — Ось-тут, я думаю, можна говорити щиро... — добавила вона.

— Ніхто не може знати цілі життя — сказала блощиця. — Живи й плодися, а там — побачимо... Оттак панове!

— Щастя — се жити найдовше, — відповіла блощиця.

— Цинік! Цинік! — затріскотів травяний коник — Цинік!

— Скажи це що-небудь! засміявся павук. Но бідному коникови було не до сміху: він вже нічого більше не міг вимовити, крім слова: цинік.

— Так й годиться, — зрадів павук — дурниць не плети!

Тутечки й самого післали в куток за негарну поведінку. Щоби вибачили він не хотів просити, — — так в кутику і лишився. Ви його, либонь, там бачили.

— Ціль життя — облекшувати чужі терпіння, — сказала пявка — а щастя — се почувати, що приносиш користь... Твориш добро.

— Всякоє диханіє для Бога живе, по вічним законам, чув я — сказав яструб.

— Щастя — се ділати це, до чого ти здатний.

— Авжеж; Курчат таскати! Очи викльовувати! Який святий та божий! — закричав сокіл і зістав ганебно прогнаний.

— Ціль життя — творити беззаконня і каятися, а щастя — в спасінню і вічному життю — сказав рак-пустельник.

— Ти, то може спасешся, а з иншими що? — спитав ведмідь...

— Мене світ не обходить, своє спасіння милійше всього...

Записали.

— Ціль життя — бути для всіх справедливим — сказав річний рак...

Ведмідь піднявся, обвів очима зібраних і почав:

— Вважаю необхідним вияснити, що справедливість так само, як й инші чесноти, не може сама по собі служити за ціль життя. Само собою розуміється, що всяка годяща тварь повинна бути й справедливою і жалісливою. Уважаю се вияснення необхідним тому, що деякі думки, раніш записані, мають такі самі прогріхи. Я скінчив.

Ведмідь сів і став шукати очима рака, та сей поспів відступити в часі пояснення предсідателя.

Зроблено невеличку перерву. Прочитали письмо льва, до котрого післали їжачка з запросинами.

Лев писав:

„Ціль життя — влада, а щастя — сила, хоробрість і слава".

— Ось се думка! подумала болонка, та не сказала в голос. Вона була, як всі болонки, ввічлива.

— Відки він пише? — зацікавився осел.

таки добре — а що большевики не навчилися і не вміють господарувати — то Бухарін сказав святу правду. Такої господарки, як у большевиків, нема в жадній країні світа. Допровадила та господарка до руїни міста і села, наробила міліони жебраків і волоцюг, спричинила те, що навіть на Україні брак хліба і доріжня і що уряд, який так хвалиться „батьківщиною“ пролетаріяту, мусить у себе держати цілі полки чекістів, щоб держати той пролетаріят в корбах. Саміж большевицькі часописи переповнені щоденно сотками вісток про брак поживи, одежі, домів і роботи, про дикі відносини санітарні і кольонізаційні, про брак опіки над дітьми і надужиття урядників, про міліони гроший викинених на аґітацію за границею — тоді, як в краю грозить голод, як хліб купується на картки (у нас було так за війни в 1918 р.), і як селянина обдирається з останної шкіри. А що світ борониться і нищить комуністичну аґітацію — то хиба диво? Тож хиба нема в світі держави, щоб бачучи овочі большевицької господарки захотіла ущасливити такою господаркою своїх громадян. І коли Китайці не хочуть комуни, то чомуб мали в Европі йти їй на руку? — Недавно відбувся на Україні зїзд представників преси. Зїзд цей віднісся до Москви з зазивом, щоб вона з брала своїх чорносотенців з України, бо ті перешкаджають українізації. Та українізація, як то вияснила остання контроля, по більшій части части є тільки на папері.

Німеччина під проводом нового свойого уряду з Міллером на чолі дбає перш усього про добрий стан своєї господарки, про забезпечення мира і добрі взаємини з сусідами. Той уряд розпочав своє життя амнестією, якою звільнив цілу масу проступців, особливо політичних, на волю. Однак випущені комуністи заражже зібралися та заатакували дворець в Берліні і аж поліція мусіла їх розганяти. Після амнестії уряд заключив торговельний договір з Польщею — а що не бажає тепер війни — то доказав тим, що поручив свойому послови в Литві наклонювати Литву до порозуміння. — Кажуть, що в серпні вибирається німецький міністер закордонних справ Штреземан до Парижа, де з одної сторони має в імени Німеччини підписати противоєнний проект Кельоґа, а з другої мати-ме конференції з президентом Понкарем та міністром Бріяном в справі Надренії.

Американський проект Келльоґа, про який ми вже в останному числі писали, а який мавби бути підписаний в серпні в Парижі, ще не є готовий і хто знає, коли буде підписаний. А саме в тім проекті поробили держави тільки фірток, що треба над ним ще радити, який зміст дати тому проектови. Ті наради мають відбутися в Парижі. Але кажуть, що сама Америка буде справу перетягати аж до виборів президента, які відбудуться аж в падолисті. За тим промовлялаби і вістка з Америки, що часть сенаторів постановила спротивитися тому проектови, бо він змушує Америку признати ті границі, які в Европі несправедливо витичив версальський договір і рада амбасадорів. Ходить тут головно о польський коритар і Південний Тироль. Як звісно, Америка не підписала версальського договору, уважаючи його несправедливим взагалі, так само не признала ухвал Ради амбасадорів. — Америка бажає також змінити календар і тому вислала до представників світа наукового, промислу і робітників питання, чи вони хочуть.

Франція дуже обурена, що Німці з нагоди зїзду співаків уладили у Відні маніфестацію за зєдиненнєм Австрії з Німеччиною. Цего бояться Французи тому, бо Німеччина збільшилаби своє населеннє о 8 міліонів і тому сталаби грізніщою для Франції. Тай ще одно: Австрія на підставі версальського мирового договору має бути окремою державою. Колижби одного дня парляменти австрійський і німецький ухвалили зєдинити Австрію з Німеччиною (а воно до того йде), то тоді зробленоби діру у версальськім договорі і він опісля розлетівбися. Тоді розвіялибися всі здобутки Франції, які їм дала війна і тоді вона лишилабся з порожними руками. До того воно іде...

В Австрії скінчилося свято німецької пісні. Европа в початках його думала, що Німці зїдуться, поспівають і розїдуться — а тимчасом свято прибрало величезні розміри і стало одною великою маніфестацією єдности і спільности інтересів цілого німецького племени, розкиненого по ріжних землях. Участь в святі німецького і австрійського уряду та всі промови, які виголошено в часі свята, надали йому політичний вигляд. Оден з промовців казав таке: „От тепер ми видимо, що ми всі — одно. Нас є 70 міліонів, маємо спільну думку — а спротивитися 70 міліонам не можна“. Другий знова казав: „Ще ніколи Німці не показали себе так зєдиненими — як нині. Це свідчить, що ми живемо і всі німецькі серця бють однаково і всі руки до одного готові“. А найбільш співано на тому зїзді патріотичних пісень. Тепер — же, коли 165.000 людий в 358 поїздах опустило Відень без жадного випадку (так поступає культурний народ а в нас на представленню бються сусідні села!) і ще по дорозі почали улаштовувати концерти, уся преса Европи піднесла крик і не може знайти розвязки на це питання: Чи Німці хотіли залякати Европу, показуючи свою єдність — чи може Відень грозить Европі, що в разі невиповнення його бажань, в разі відмови пожички, о яку тепер йому ходить — він готов до брата з Берліна витягнути руку до обєднання? І застановляється уся Европа над тим, вже й думає, щоб Австрії грошей дати, тільки щоб з Німеччиною не лучилась. Так то Німці тепер чуються дужчими, як були перед співацьким святом.

Італія кінець кінців покінчила вже цілу кумедію з ґен. Нобілі'єм та північним бігуном. І сталося таке, що замісць придбати собі слави — набралася ганьби. Усі народи кинулися на неї з оскарженням, що ціла виправа була легкодушна та непідготована і що через неї і люди, такі як Амундзен, якого досі не найшли, як Мальмґрен, славний учений і ще другі й життя потратили—а крім цього розшукування розбитків і ратування їх пожерло величезні кошти. Відомо, що залога „Італії“ — того літака, що ним Нобіле хотів перелетіти бігун по розбиттю, викинула людей в трох гуртках: Мальмґрена, Віґлєра і Александрія. Так досі виратувано тільки дві перші ґрупи—а про Александрія нема ні чутки. За ними ще шукають — але вже й руки опускають. А тимчасом люди, що вратувалися, дуже ослаблені, хорі і божеволіють—самже Мальмґрен згинув без сліду (підозрівають, що його зїли два Італійці з голоду). І так то вже докучають Муссолініеві, так жадають вияснення тої цілої авантури, що Муссоліні нарешті обурився, наговорив цілому світови, що той непотрібно пхає носа в не свої справи і покликав Нобіля до Італії. І тепер буде здається слідство в тій цілій справі. А боячися, щоб Нобілієві не зробили чого — приказав йому не показуватися ніде в чужім краю і їхати з товаришами в заплємбованих ваґонах. Так то сталося з Італією, як наша приповідка каже: Думав Іван чоботи носити—тай ходаків позбувся...

Чехословаччина гостить тепер у себе багато чужих політиків. До Карльсбаду приїхав німецький міністер Штреземан з иншими німецькими політиками, приїхав також сюди румунський міністер Тітулеску. В Карльсбаді лічиться також президент Чехословаччини — Масарик, а чеський міністер закорд. справ також сюди заїздить. Безперечно відбудуться тут важні політичні конференції, бо Бенеш вже від півроку залицяється до Німеччини, але якось тяжко йому йде. Німці тепер чуються сильними тай інакше як колись, говорять до своїх противників.

В Югославії Серби не можуть утворити уряду, бо Хорвати з Сербами і говорити не хотять. Сербський ґенерал Гаджіч пробував зложити уряд. Думали, що цей військовий чоловік, що здалека стояв від політики, таки наклонить Хорватів, щоб вступили до його міністерства. Але перерахувалися. Тому югославський король велів утворити уряд словінському послови Корошецови. Це ще старий австрійський парляментарист і знаний політик і йому врешті удалося зліпити уряд. Хорвати певно будуть в опозиції до нового уряду і тому він скличе скупштину на кілька засідань в серпні, щоб полагодити кілька найважніщих справ. В осени розвяже скупштину і відбудуться нові вибори, як цего собі бажає партія Радіча.

Туреччина як ми писали нераз, заводить у себе на взір европейський всякі реформи в суспільному життю і поволи під проводом свого диктатора Кемаль-паші що-раз краще загосподаровується. Кемаль-Паша постановив перш усього понищити старі і заскорузлі звичаї і забобони і надати Туреччині европейський вид. Тимто зніс він невільництво жінок, позмінював ношу, ввів латинську азбуку замісць турецького дуже трудного письма, а тепер задумує він поробити деякі зміни в релігії. Турки, як звісно, визнають віру Магомеда, дещо зближену до християнства, котра і формою обряду і мовою богослужень і звичаями не відповідає зовсім теперішній Туреччині. Отже Кемаль-паша хоче зробити з релігії перш усього таку, як християнська: веселу й не томлячу. Бо прим. стояння в тісному і брудному мечеті (церков), падання на вулиці, коли закличуть до молитви, завої голови (турбани), святкування пятниці (як у нас неділя), що відбивається на торговлі Туреччини — усе те вже на теперішні часи за тяжке. Отже Кемаль-паша задумує в богослуження впровадити турецьку живу мову, завести в мечетах чистоту і лавки, знести завої голови та перенести день святочний на неділю. Правда, що магомеданські священики противні цьому — але Кемаль-паша має богато прихильників в своїм краю, які пізнали, що його реформи ведуть Туреччину до добра. Тому треба сподіватися, що Кемаль-паша успішно переведе свої пляни.

Японія мала також клопіт з большевиками. Представник большевицького уряду в Токіо з усією службою аґітував на користь большевиків. Довго дивився уряд на те крізь пальці, але коли було вже за богато того руху, поставилися гостро. Візвали большевиків, щоб вони перестали при помочи послів своїх робити аґітацію в Японії — инакше видалять посла з краю. Окрім цього ухвалено закон, силою якого всякий, що займається большевицькою аґітацією підпадає карі смерти. Це мабуть спинить аґітацію бодай на якийсь час. А Японія мусить мати в себе спокій, бо тепер у неї є важнійші справи: оборона інтересів Японії в Хінах. А саме в часі хінської революції Японія зайняла була ті области, де мешкали Японці, щоб хоронити їх майно перед бандами большевицького прислужника Чан-Тсо-Ліна. Тепер Хінці зажадали, щоб Японія забрала свої війська, але Японія цього не зробила кажучи, що не має запоруки, що її горожанам нічо злого не станеться. Хінці вперлися, Японці собі — і прийшло до бійки та того, що Японія зірвала усі торговельні зносини з Хінами. І от через те, має Японія і новий клопіт.

Хіни вже нарешті успокоїлися. Північна армія, що стояла під проводом большевицького наймита Чан-Тсо-Ліна після цього як його замордовано, не могла довго вже держатися проти військ націоналістичних, що йшли в імени добра свойого народу. Навіть син Чан-Тсо-Ліна не вдався у свойого батька, зрозумів, що з большевиками Хінам не по дорозі і перший погодився з полудневою армією народовців. Манджурія на півночі Китаю, яка була осідком збольшевизованої армії, піддалася після цього швидко і настав спокій. Зрозуміли Хінці, що на братовбійчій війні користають найбільше чужинці і утворили новий уряд, котрий перш усього зажадав від европейських держав, щоб вони позабирали собі з Китаю армії і кораблі, бо „в нас — мовляв — війна скінчилася, вашим горожанам нічого не станеться вже і не потребуєте їх боронити“. Рівночасно новий уряд розпочав переговори торговельні з усіми державами, зазначуючи тим самим, що в нього вже по війні і що тепер він дбає тільки про господарські взаємини. Отже невдалася большевикам махінація і в Китаю. Здоровий розум цілого народу побідив — і большевики з того приводу спустили дуже ніс в долину...

Портуґалія є така держава в Европі, як Мексико в Америці. Всього можна по ній сподіватися і нема року, щоб у ній не було якогось бунту або революції. І оноді також був військовий бунт. Почалося з того, що в столиці Лізбоні, збунтувався один полк проти уряду, виповів йому послух, а коли зажадав міністер військових справ, щоб полк зложив оружє, то той замісць відповіди кинувся на сусідні касарні і здобув їх. У відповідь на це оголошено в столиці воєнний стан, а міністер видав приказ артилєрії бомбардувати касарні збунтованих полків. Ціле пополудне трівала канонада, а в вечір було вже по революції. Полк піддався державним військам. І тепер всі у світі сміються, бо часописи кричали, що це велика революція — а портуґальська революція тимчасом, як всі инші в тому краю, скінчилася за... один день.

Новинки

ПАЛІЇ. В Олешицях пов. Любачів два тамошні жиди Нахуме Бляйберґ і Маркус Мелямед мали склепок зі шкірами. Не багато тих шкір було — а оба купці бажали скоро прийти до маєтку. І знайшли такий спосіб. Заасекурували свій склеп на 1161 долярів і в ночи з 14 на 15 липня підпалили. Вибух огонь в саму посуху і моглоби було ціле місточко піти з димом, якби не ратунок наших людей, які кинулись на сусідні доми і охоронили їх від пожару. Так отже згорів лишень дім, де був склеп зі шкірами і сусідний склад дерева жида Коха. Оба купці вже затирали руки, що одержать гроші з асекурації, але цего не міг їм дарувати сусід Кох, який стратив через пожар своє дерево, вартости понад 1000 долярів. Отже він доніс поліції, що думає про цей пожар, а поліція приарештувала Бляйберга і Мелямеда, приперла їх до муру і вони признались, що підпалили свій склеп, бо хотіли взяти асекурацію. Обох відвезено до слідчої тюрми у Львові.

ЧУДОТВОРЕЦЬ. Що кілька тижнів приходиться нам писати о ріжних мантіях і дурисвітах, що прибирають на себе ріжні види, аби тільки вирвати тяжко запрацьований гріш. Богато вже людей попеклося на тих всяких докторах, ворожбитах і тд. але ще дальше є такі, що їх ніякий примір не навчить того, щоб тих ошуканців віддати в руки поліції. І недавно таке саме було: До господаря Олекси Бавди в Оброшині коло Львова зголосився якийсь чоловік кажучи, що він є чудотворним лікарем і вертає в Росії до дому. Олекса дуже втішився, бо в нього стара мати здавна хорувала на очі і просив чудотворця помогти їй. Отже той взявся до роботи: і свячена вода і біганина і шептання мусіло бути. А потому казав, щоб Олекса сам зашив мамі в сорочку 410 зол., попукав ще трохи хору і пішов. На другий день Олекса хотів витягнути гроші—але по них ні сліду. І тепер не пішов вже до иншого чудотворця, щоб вернув гроші — але пішов на поліцію з плачем, бо злодій пропав, як камінь в воду.

І ЗНОВ ТО САМО. З прикрого обовязку мусимо занотувати знову

— З клітки... Він в звіриннім саді... ледве розшукав — сказав їжачок.

— Всі там будемо — сказав зітхаючи ведмідь. Письмо льва підшили в книгу засідання.

— Ти на віщо живеш на світі люба? — звернувся нагло ведмідь до жабки, що сиділа недалеко.

— Н-не... знаю... — збентижилася вона — я... мух ловлю... Сестра погоду віщує — сказала вона.

— І се добре! — усміхнувся ведмідь.

— Писати? — питаєсь гусак.

— Пиши. — говорить ведмідь.

— Шукати правди — ось ціль життя — почала кертиця...

Що-о? — здивувався ведмідь. — Аджеж ти сліпий!?

— Раніш був видючий, вишукував, виглядав, правди — очи стратив; а тепер я її на помацки маю. Ще краще.

— Ну-ну! А щастя в чім?

— А щастя — се думати, що найдеш коли-небудь правду...

Побажали кертици успіху, думку записали.

— Ну-у, ще хто? — спитав ведмідь.

— Спитайте чоловіка! — порадила малпа.

— Егеж, справді! А ми про нього й забули!

— Що то він скаже? — загуділи твари,

— Цікаво-ж! — сказав осел.

— Чоловік не тварь, навіщо нам його думка? — враз закричала зазуля.

— Що сотворене — всьо тварь — завважав хтось з товпи. — Навчилася за чужою спиною!

Ведмідь покликав собаку, їжачка і щура і велів їм бігти до міста, і у першого чоловіка, якого стрінуть поспитати відповіди на питання: яка ціль в життю і в чім щастя?

Собака, їжачок і щур побігли.

— А глядіть і не поплутайте того, що, чоловік скаже! — реве ведмідь навздогін...

Собака лише головою кивнула: гаразд, мовляв, без тебе знають.

Біжать вечер, ніч, — удосвіта прибігли в місто. На вулицях — ні душі — всі сплять.

— Треба буде до ранку відпочати — сказала собака — нікого не видко...

Стали вони під парканом вибирати найвигідніще місце на відпочинок, аж чують — хтось співає... Оглядаються — іде жінка: в червонім капелюсі, розкудовчене волосся, ціла в болоті. Їде, співає і за паркан держиться...

— Горівкою смердить — сказала собака.

— Яке нам діло? Сказано — першого чоловіка, якого зустрінемо маємо запитати — запищав щур.

— Вона не перша і не остання, — сказав їжачок, та се було вже зайвим.

Собака підбігла до жінки і спитала:

— Пані! Чи можете відповісти нам на два питання: яка ціль в життю і в чім щастя?

Жінка перестала співати, звернула до них лице, і они запримітили у нього здоровий — синяк під оком.

— Можу — сказала жінка. — Ціль життя — служба громадянству, а щастя — відпочинок по службі, — закінчила вона і заплакала...

— Зрозуміли? — спитав їжачок. — Глядіть, щоби не перекрутили того, що говорить.

— Гаразд! Вже чули! Сам-то гляди не переплутай, а то невідомо буде, кому й вірити... — забурчала собака, і всі без спочинку побігли назад.

Прибігли, всьо розповіли. Думку жінки записали. Нараз кричить півень:

— Отож! Найшли кого слухати — бабу! Так ще й пяну в додатку! Собака каже, що вона горівкою смерділа та ішла вона держачись паркану, капелюх червоний... Ото найшли чоловіка! Ох, ви!..

І думку жінки вимазали.

— Требаж довідатися, що скаже чоловік — говорить малпа.

— Біжіть знова в місто — реве осел. Скорше!

— Ми втомилися, біжи сам, — ти витреваліщий — каже йому собака.

— Дивіть, дивіть! — закричала зозуля. — Чоловік, чоловік!

Справді, — гень-гень, край лісу, видко було мужика. Він орав. Всі юрбою кинулись до нього, всім бажалось чути, що скаже чоловік.

Прибігли, задихались. Бачать: мужик сильними руками держить плуг, сам без шапки, головою киває, волосся в очі лізе. Конятко також зі всіх сил напружується, старається...

Підійшов ведмідь близше, питаєся:

— Скажи нам — навіщо жити і в чім щастя?

Спинив мужик коня.

— Чого вам треба?

Повторили йому: Скажи нам — навіщо живеш і в чім щастя?

Засміявся мужик: Пусте діло питають!

— Жити треба, щоби працювати і терпіти, — почав він навчаючо...

Нарікання пробігли поміж звірями...

— Се вже осел сказав — відповідають мужикови звірі.

Оторопів мужик, мабуть, він не сподівався такої відповіди, перший раз видко оторопів. Потім прокинувся і каже:

— Для Бога живем, по закону, хто до чого... сили пристосовує.

— Се шуліка вже говорив! Шкіру дерти з живого і мертвого! Які святці з шулікою! Не викручуйся, говори чесно! — верещить лисиця, опинившися знову в юрбі.

— Ми — твар нерозумна, а ти — чоловік! — каже мужикови ведмідь. — Тобі даний розум, а ти себе з ослом тай з шулікою рівняєш! В кождої твари своя ціль на земли, їй окремо назначена. Встидайся! Свого що-не-будь є в тебе?

— Своє говори! Навіщо живеш? чути було з всіх боків.

— Стрівай! Чого насіли? — розсердився мужик.

— Дайте подумати, взяти на розум...

— А чому раніш засміявся? — питає ведмідь.

— Думай, ми підождемо...

Посідали звірі, щоб ждати; декто вже калачиком мигнув під корчем.

— Лише зупиняє — каже гусак. — Питалиби в инших. З-за одного всі мають ждати.

— Дарма. Підождемо ще, — усміхнувся добродушно ведмідь. — Нехай подумає. Тай конячка відпочине тим часом... теж — тварь, пожаліти треба.

Думав мужик, думав, потім тріпнув рішуче головою і кричить:

— Гей, ви твари! Слухайте но

Стрибнули звірі, настороживши вуха, ждуть...

Що він їм тепер скаже?

Хто відгадає, сей щасливий буде.

А. П.

випадок бандитського нападу, цим разом в Озимині повіт Самбір. В ночі 22 липня впало їх кількох до богатого господаря Мартина Заячківського і зажадали грошей. Коли Мартин не хотів показати сховку— оден з бандитів потягнув так його по голові залізною штабою, що той впав непритомний. Опісля другий приложив револьвер жінці Заячківського до голови і змусив її тим способом до видачі гроший. Забравши їх, побили розбишаки і Заячківську і зникли.

ЛЯЧНА СМЕРТЬ. Біля Сосновця вирівнував дорогу моторовий валець. Якийсь чоловік переїздив туди фірою. Коні настрашені гуком машини сполошилися, а нещасного фірмана викинуло якраз під вал. Коли його задержали — не було вже кого ратувати. Вал, вагою 180 кірців втолочив тіло між каміння дороги...

ДОБРИЙ СИН. На жидівському цвинтарі у Львові були люди свідком страшної події. А саме Жидок Помпах, що приїхав недавно на урльов, довідався, що батько його помер. Помпах так кохав свого батька, що як стій полетів на цвинтар на гріб і з розпуки хотів себе вбити баґнетом. Ледви люди вирвали смертоносне залізо йому з рук. Чи багато є таких добрих синів?

НАСЛІДКИ ПИЯНСТВА. В селі Накло пов. Перемишль в день св. Петра і Павла тамошні парубки напилися і розпочали бійку, в часі якої кинулися на молодого господаря зі Старяви Івана Якімця і убили його на смерть боксерами. Також тяжко поранили ножем парібка Стефана Яцулу, якого відвезено до шпиталю. Пияцьких розбишаків Луку Батора, Михайла Крипляка і Сенька Мозника арештовано і відставлено до вязниці в Перемишлі. Громадяне села Накла повинні уважно прочитати нашу статтю „До боротьби“, щоби якнайскорше позбутись коршми зі села.

ВПАВ ПІД КОЛЕСО. У фабриці в Кракові робітник Роман Куєвський хотів помастити вісь розгонного колеса. Неуважно нахилився так, що паси пірвали його і потягнули між триби машинерії. Коли на крик його задержано машини — було вже запізно. З поміж коліс витягнено тільки закривавлені шматки тіла.

ЖАХЛИВА ПОМИЛКА. Двайцять літ тому в Одінбурзі в Німеччині засуджено на смерть Оскара Слятера за убійство. В дорозі ласки замінено йому цю кару на досмертну тюрму. Після двайцятьох літ відбувся недавно наново процес і показалося, що Слятер є зовсім невинний. Його випущено на волю. Суд, що засудив його на смерть, привязував забогато ваги до зізнань одного свідка — і нині щойно показалося, що жертвою тої помилки могло піти одно невинне людське життя.

ХОТІВ БУТИ ЛИСТОНОШОМ Ян Марціняк у Львові. А що мав иншу роботу в уряді — то порадив собі дуже просто. Украв одну торбу, таку, що при її помочі витягається листи зі скринок і найспокійніше ходив від скринки до скринки і вибирав письма. Потім відривав значки — а листи палив. А люди дивувалися, чому їх родина або знайомі не пишуть. Та нарешті скінчилося Марцінякови — і за свою велику охоту бути листоношом сидить тепер в кримінадлі.

РИБОЛОВИ З ҐРАНАТАМИ. В селі Круки пов. остролуцького вибралося трех селян на рибу з ручними ґранатами. Нещастя хотіло, що ґранати вибухли за скоро. Двох селян розшарпав ґранат на куски — а одного покалічив так, що ледви чи буде жити.

ДИВНИЙ ТЕСТАМЕНТ. Американський міліонер Врайтон доробився був на війні величезного маєтку. Усім державам доставляв він скоростріли. Але ось недавно зустріло його велике нещастя. Вкушений якоюсь їдовитою мухою міліонер вмер в муках, а в тестаменті написав: „Я фабрикував до тепер скоростріли — але бачу, що ними не можна боронитися проти мух і насікомих. І тому ціле майно своє, 45 міліонів долярів призначую на борбу з тими ворогами. Кождий мешканець округа Делля, у якому я згинув буде одержувати за дармо мухолапки і трійла на „мухи“... Отже видав Врайтон війну і почав фабрикувати смертоносну зброю — але на... мух.

НАЙБІЛЬШІ ДЗВОНИ. Дзвони є знані вже на 4000 літ перед Христом і як сьогодні уживано їх до скликування вірних на молитву. Найбільший на світі дзвін находиться в Кантоні в Хінах. Є він 8 метрів високий, а напис на ньому оповідає, що його переливали на приказ цісаря 16 разів — бо не могли добути з нього бажаного голосу. Аж за шіснайцятим разом, коли в розтоплену мідь скочила прегарна дочка дзвонаря, щоб своєю жертвою ублагати Бога о гарний голос для дзвона, зістав скінчений і висить досі на дзвініці храму, Другий великий дзвін є в Москві. Він важить 4.320 кірців. Підчас пожару Москви цей дзвін упав з дзвініці, застряг в землю і досі бояться його підносити. Величезні дзвони має також Відень (354 кірців ваги) та Париж (340 кірців). В Польщі найбільший дзвін є в Кракові, а в нас у Київі. Та найбільший дзвін відливають тепер в Новому Йорку. Його величина буде така, що серцем його не будуть могли рушити люди і дзвонити муть за помочю електрики.

КУПАЙТЕСЯ ОСТОРОЖНО! В маленькій ріці Верешиці в Комарні втопилося одного дня аж пять хлопців. В Перемишлі двох. Ті нещастя повинні б вже навчити людий, що глубокої води не належить легковажити.

ЗА ВИШНІ. В селі Мобринь пов. Грубешів на Волині від якого часу пропав був 11-літний хлопець Нагірняк. Родичі удалися до поліції — а та відкрила, що Нагірняка замордував в злости Святкевич, тамтейший господар, до якого саду закрався був хлопчина по вишні. Злочиного господаря, що за жменю вишень убив хлопця арештовано.

КІЛЬКО ВМЕРЛО І ВРОДИЛОСЯ? В Польщі минулого року умерло 524 людий, а уродилось 953 дітей — так що прибуло Польщі за р. 1928 близько пів міліона людий, бо 429.000 На 100 уроджених дітий припадає на Українців 24, а решта на Поляків, Жидів, Німців, Білорусинів ітд.

ГРІМ запалив д. 18. липня в селі Кукурудза пов. Константинів одну хату. А що тоді зірвалась буря, то в одній хвилі пів села (по тій стороні, в котру віяв вітер) стала в огні. Згоріло 72 хат і 50 господарських будинків. Нічого не вратовано, щастє хіба це, що вогонь вибух в днину і люди з життєм повтікали. — Це нова пересторога, щоб люди инші асекурували все, що в хаті мають. Особливо треба сейчас заасекурувати збіже і пашу.

БОРОТЬБА КОСАМИ. На лані коло села Валівці повіту браславського косило більше число косарів. В часі праці прийшло між ними до суперечки а опісля до бійки, яка перемінилася в боротьбу косами. Косарі поділились на два табори і так зачали себе гаратати косами, що двох косарів впало трупом, а кількох ранено.

ТОПЕЛЬНИК ЗАХОТІВ УБРАННЯ. У Варшаві стався цікавий випадок. Двох хлопців-жидків пішло купатись на Віслу. Старший лишив своє убрання під опікою товариша, а сам побіг вище, щоб скочити в воду. Тимчасом товариш жде годину, жде другу — а Срулько не вертає. Минуло 6 годин, а його як нема так нема. Отже той бере убрання, несе на поліцію і мельдує, що Сруль певно втопився. Повідомлено його родину, яка прибігла налякана — а тимчасом в ночі приходить на поліцію голісенький Сруль і жалується, що товариш вкрав його одіж. На питання, чому він так довго дав чекати товаришеви на себе —відповів Срулько: „Що значить— довго? Я хотів по людськи обмитися ...

ЧУДО ЛІКАРСЬКОЇ ШТУКИ. Лікар Др. Аппюльондо в Трієсті доконав першої операції в історії лікарської штуки, на двох сліпороджених дівчатах і на однім хлопці і привернув їм зір — вони провиділи. Оповідають, що провидівші, не пізнавали річей, які знали передтим з дотику. Коли порушалися, то зі страху примикали очі. Налякалися пса, який ласився, а з яким, будучи сліпими, часто бавилися.

Надіслане.

Вписи до господарської школи в Милованню.

З днем 1. жовтня 1928 р. розпочинається 7-місячний господарсько-садівничий курс в господарсько-садівничій школі Тов-а „Просвіта“ в Милованню. Головний Виділ проголошує вписи на приняття до школи 40 учеників з приміщенням і удержанням під отсими умовами: 1) зголошуватися можуть мущини в віці 16 — 26 літ, що скінчили найменше народню школу; 2) кождий ученик має мати свою одіж (в тім одіж до практичних занять), 4 пари білля, 2 рушники, 2 простирала, подушку і покровець; 3) учасник платить за удержання, опал, світло і науку по 5 долярів місячно з гори, а 15 зл. одноразово з початком курсу за зужиття інвентаря.—Програма курсу на основі програми затвердженої Міністерством Рільництва з 20. X. 1923. ч. 419.: 1) предмети загальної освіти; 2) основні відомости з науки природи; 3) фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство, городництво, садівництво, організація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія і пасічництво; 4) питання з господарського законодавства, народнього господарства та кооперація. — Зголошення на курс належить вносити до 1. вересня 1928 поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа в Милованню, п. Стриганці н/Дністр. До зголошення належить долучити почтові значки за 65 ґр. на відповідь і посвідку родичів, що зобовязуються правильно платити місячну оплату. Про приняття і день приїзду повідомить Управа Школи по день 10. вересня. — **Головний Виділ Тов-а „Просвіта“ У Львові.**

Відслонення памятника Тараса Шевченка в Косові відбудеться дня 5 (а на случай непогоди 12) серпня 1928. Програма свята: Збірка о год. 9 рано коло церкви на Москалівці, де відбудеся Богослуження. По Богослуженню похід улицями Косова під памятник на Старім Косові, де наступить відслонення памятника, промова й привіти делеґатів установ, та складання вінців на могилу. По полудни фестин на площі Народнього Дому, а вечером святочний вечер. На свято просить всіх громадян Косівщини, гостий, Соколів, Січи, Пласт — Комітет.

ПОДЯКА. Виділ чит. „Просвіти“ в Болестрашичах пов. Перемишль складає щиру подяку громадянам п. Когутові Михайлові в Канаді за жертву 10. кан. дол. і п. Кузьові Данькові в Болестрашичах за жертву 1. дол. на цїли читальні. За Виділ: *Ключник Антін*, голова. *Ґенсьорський Антін*, секретар.

Марія Сьомко ж. Івана — ур. Барох, родом з Кобильниці волоської, замешкала в Кобильниці руській і там приналежна, літ 38, середнього росту, худа, лице округле, волосє чорне-коротке, очи чорні, ніс перкатий — опустила по гр. кат. Зелених Святах с. р. дім свого мужа, Івана Сьомко, господаря в Кобильниці-руській, суд. повіт Краковець без того-ж згоди — і не дає про свій теперішний побут жадної відомости. Хто щось про її теперішне місце пробування знає, проситься дати знати за зворотом коштів Іванови Сьомкови, господареви в Кобильниці руській, повіт Краковець.

Уневажнюється згублену військову книжочку видану через П.К.У. в Перемишлі Михайлу Козакові, уродженому в 1895 році в Вапівцях повіт Перемишль.

Куплю кожну кількість цвіту липи, глухої кропиви, румянцю, зілля росички круглистої, полевих братків, центурії, кильника (полоничник, собаче мило), спорині (спориш), порошок дерези (пядича), листя смородини чорної, сушених овочів чорниць, брусниць і смородини чорної. Оферти з пробками слати на адресу: Теодор Панич, Львів, Скритка 96.

Продам дешево або видержавлю дерев. дім при гостинци о 3 покоях, передпокою, кухнею, пивницею і стрихом (надається на склеп). При домі 3/4 морґа городу, 1/2 саду, 1/2 яринного. Відомість в Яксманичах 9 км. від Перемишля, уряд парохіяльний.

Інвентар церковний вийшов другим накладом, справлений по найновійшим вимогам. Ціна оправ. в тверду окладинку 3 зол. 50 сот., опрар. в мягку окладинку 2 зол. 75 сот. Порто 1 зол. 50 сот. до 2 зол. 50 сот. Замовляти „Друкарня — Зборів“.

Поручається новий будівельний матеріял, надзвичайно тревалий до будови всякого роду будинків. Матеріял цей узнаний спеціяльною комісією за найкращий і найпригідший до будови є рівночасно о 50% таньший від цегли. Охочих просимо оглянути його в новозаснованій фабриці під управою М. Пільха в Перемишлі при вул. Стрихарській ч. 78. Тамже можна його й замовляти на догідні сплати.

Зредукована урядничка, яка швидко пише на машині прохає не маючи змоги прожити, прийняти її до праці за невеличкою нагородою найкраще в адвоката або в укр, інституції. Зголошення до „Укр. Голосу“ під „Зредукована“.

Видавець і відвічальний редактор: Степан Навроцький

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.